

**Формування предметних мистецьких
компетентностей учнів в умовах нового
Державного стандарту.**

Чуркіна Вікторія Григорівна
кандидат мистецтвознавства,
магістр управління навчальним
закладом,
доцент кафедри виховання й розвитку
особистості

Концепція “Нова українська школа”

- Документ визначає мету, шляхи та етапи реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти на період до 2029 року року.
- Метою Концепції є забезпечення проведення докорінної та системної реформи загальної середньої освіти.

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

- Документ містить опис компетентнісного потенціалу та вимоги до обов'язкового навчання учнів у 9-ти галузях освіти:

- мовно-літературній,
- математичній,
- природничій,
- технологічній,
- інформатичній,
- соціальній і здоров'язберезувальній,
- громадянській та історичній,
- *мистецькій*,
- фізичній культурі.
- <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>

10 КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ:

**НОВА
ШКОЛА**

ПРОСТІР ОСВІТНІХ
МОЖЛИВОСТЕЙ

**Спілкування державною
(і рідною у разі відмінності) мовами**

Спілкування іноземними мовами

Математична грамотність

**Компетентності в природничих
науках і технологіях**

**Інформаційно-цифрова
компетентність**

10 КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ:

**НОВА
ШКОЛА**

ПРОСТІР ОСВІТНІХ
МОЖЛИВОСТЕЙ

6

Уміння навчатися впродовж життя

7

**Соціальні і громадянські
компетентності**

8

Підприємливість

9

Культурна грамотність

10

**Екологічна грамотність і здорове
життя**

Основна мета реформи загальної середньої освіти

❖ *ПЕРЕЙТИ ВІД ШКОЛИ ТІЛЬКИ ЗНАНЬ (ЗДЕБІЛЬШОГО ТЕОРЕТИЧНИХ), ДО ШКОЛИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ХХІ СТОЛІТТЯ*

❖ *НА ВІДМІНУ ВІД ЗНАННЄВОЇ ШКОЛИ, КОМПЕТЕНТІСНА МАЄ ДАТИ ДИТИНІ НЕ ЛИШЕ ЗНАННЯ, А Й СУЧАСНІ УМІННЯ ТА НАВИЧКИ, А ТАКОЖ ЦІННОСТІ, ЯКІ ДОПОМОЖУТЬ ФОРМУВАТИ СТАВЛЕННЯ У РІЗНИХ СИТУАЦІЯХ.*

Випускник школи

НОВА ШКОЛА

ПРОСТІР ОСВІТИ
ДЛЯ СУЧАСНИХ
УКРАЇНЦІВ

Особистість

*Цілісна особистість,
усебічно розвинена,
здатна до критичного
мислення;*

Патріот

*Патріот з активною
позицією, який діє згідно
з морально-етичними
принципами і здатний
приймати відповідальні
рішення;*

Інноватор

*Інноватор, здатний
змінювати навколишній
світ, розвивати
економіку, конкурувати
на ринку праці, вчитися
впродовж життя.*

**Майбутнє України у
XXI ст.**

Мета базової середньої освіти

розвиток природних здібностей,
інтересів, обдарувань учнів,
формування компетентностей,
свідомого вибору подальшого
життєвого шляху та самореалізації
тощо.

Базова середня освіта

ЦИКЛИ:

- адаптаційний (5 – 6 класи);
- базового предметного навчання (7 – 9 класи).

Додаток 19

до Державного стандарту

• МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

• Компетентнісний потенціал

• Культурна компетентність

• Уміння:

- орієнтуватися в культурному різноманітті, визначати вияви взаємодії між різними культурами та усвідомлювати їх внесок у сталий розвиток суспільства
- аналізувати способи вираження і передачі ідей у різних культурах за допомогою мистецтва
- розвивати власну емоційно-почуттєву сферу на основі сприйняття мистецтва і художньо-творчої діяльності
- інтерпретувати, давати естетичну оцінку явищам і об'єктам навколишнього середовища
- створювати художні образи засобами різних видів мистецтва
- продукувати ідеї та реалізувати їх
- відповідально ставитися до інтелектуальної і культурної власності
- визначати різні способи художньої комунікації між суб'єктами мистецького діалогу
- розуміти значення комунікації в креативних індустріях

Додаток 19

до Державного стандарту

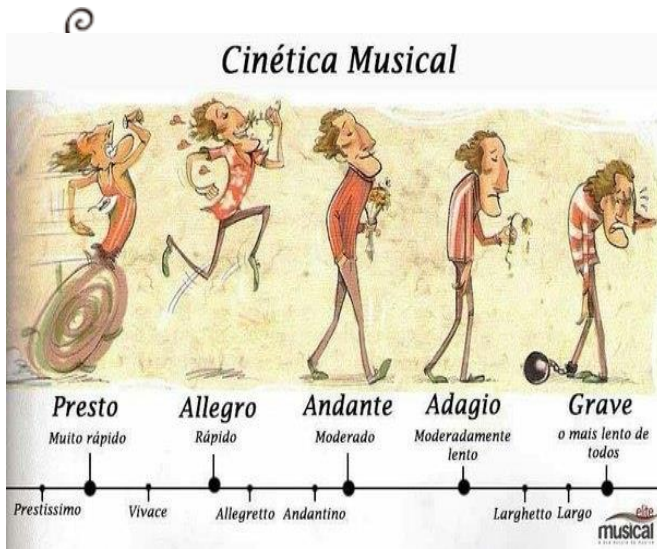
• МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

• Компетентнісний потенціал

- **Культурна компетентність**
- Ставлення:
  - усвідомлення загальнолюдських, естетичних і художніх цінностей, транслятором яких є мистецтво різних регіонів світу
  - виявлення пошани до мистецького надбання українського народу і гордості за нього, поваги і толерантного ставлення до культурного різноманіття регіонів світу
  - усвідомлення власної ідентичності у світовій культурній спадщині
  - потреба пропагування національної культури через власну мистецьку діяльність
  - розуміння необхідності збереження художнього надбання людства
  - розуміння важливості естетичних чинників у повсякденному житті

Мистецтво

- Мистецтво – особлива форма відображення дійсності, естетичний художній феномен, який передає красу навколишнього та внутрішнього світу людини через осмислення фундаментальних категорій «краса», «гармонія», «ритм», «пропорційність», «довершеність» та ін.

ШНОВА

▼ УКРАЇНЬКА ШКОЛА

Опанування учнями мистецтва у основній школі ґрунтується на засадах:

- *компетентнісного;*
- *особисто – зорієнтованого;*
- *діяльнісного;*
- *ігрового;*
- *інтегративного підходів*

ШНОВА

УКРАЇНЬКА ШКОЛА

Мистецька освітня галузь може реалізуватися через:

- *інтегровані курси;*
- *предмети вивчення за окремими видами мистецтва:*
  - музичне мистецтво;*
  - образотворче мистецтво.*

За умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

Мета навчання мистецтва у ЗЗСО:

✓ всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва;

✓ плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини;

✓ формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті

Мета мистецької освітньої галузі :

- *формування культурної та інших компетентностей;*
- *формування цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо – творчого самовираження в особистому та суспільному житті;*
- *формування поваги до національної та світової мистецької спадщини.*

Додаток 19

до Державного стандарту

- МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ
- Компетентнісний потенціал

- **Базові знання**
- **Мистецька грамотність:** художня творчість; твір мистецтва; художній образ як категорія мистецтва; види мистецтва; засоби виразності різних видів мистецтва; загальномистецький словник (тема/сюжет, ритм, гармонія, композиція, контраст, форма тощо); жанри мистецтва; художні стилі і напрями; зміст і смисл у творі мистецтва; читання мистецького тексту; народне і професійне мистецтво; автентичність; стилізація; взаємодія/синтез мистецтв; дизайн; новітні технології в мистецтві; медіамистецтво; взаємовплив мистецтва і науки; культурне різноманіття.

Додаток 19

до Державного стандарту

- МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ
- Компетентнісний потенціал

- Базові знання
- **Мистецька діяльність:** художня ідея та її втілення; креативність; способи творення художніх образів у різних видах мистецтва; виконавство (хор, соло, ансамбль, гра на музичних інструментах, танець; акторська майстерність тощо); творення візуальних/аудіовізуальних образів (малювання, ліплення, просторове проектування, декоративні техніки/художні ремесла, екранні образи тощо); мистецький проект; мистецькі професії; мистецтво і технології (штучний інтелект, робототехніка тощо).

Додаток 19

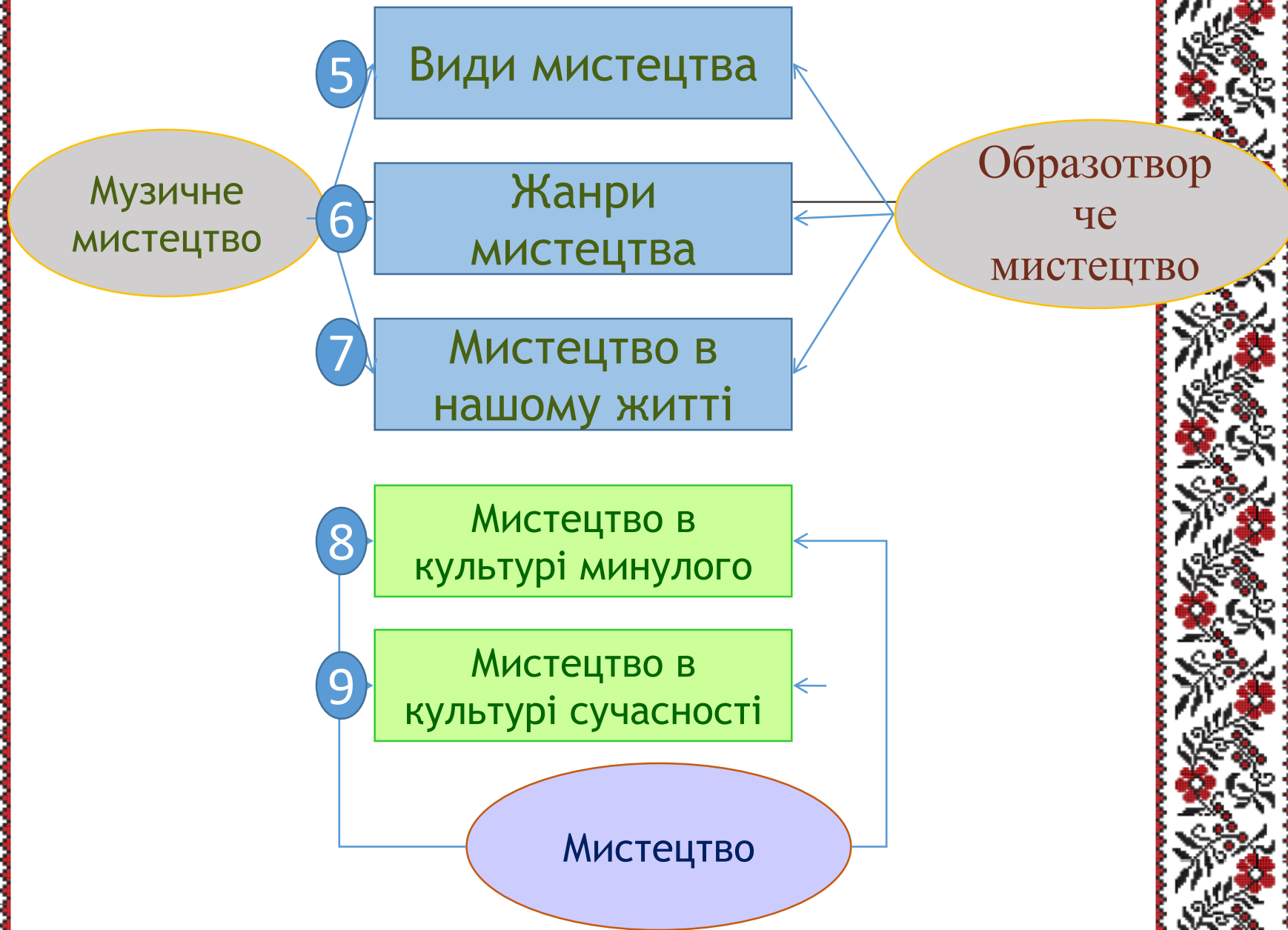
до Державного стандарту

- МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ
- Компетентнісний потенціал

- Базові знання
- **Мистецька комунікація:** вплив мистецтва на особистість; діалог у мистецтві; емоційне і раціональне в мистецтві; форми зберігання мистецтва (усна традиція, запис художнього тексту (нотного, хореографічного, літературного тощо), екранізація, аудіо-, фото-, відеофіксація, музейний простір, колекціонування тощо); медіатекст; сучасні способи і засоби художньої комунікації; нові виміри існування мистецьких творів (інтерактивність, мультимедійність, масмедійність, гіпертекст тощо); сучасні комунікаційні та комунікативні технології; джерела інформації про мистецтво.

Загальна тематична структура програми

Змістові лінії

- Реалізація поставленої мети здійснюється за змістовими лініями:
- ✓ *Мистецька діяльність;*
  - ✓ *Мистецька грамотність*
  - Сприймання та інтерпретація мистецтва.;*
  - ✓ *Мистецька комунікація*

Змістова лінія

Мистецька діяльність;

- *націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне освоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо – творчого самовираження;*
- *реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виразні засоби творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення довкілля.*

Змістова лінія

Сприймання та інтерпретація мистецтва.

Мистецька грамотність

- ❖ спрямована на пізнання цінностей, що відображають твори мистецтва;
- ❖ реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно ціннісне ставлення.

Змістова лінія Мистецька комунікація

- *Реалізація націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких досягнень і можливостей).*
- *передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво в середовищі, зокрема у різних культурно – мистецьких заходах, а також формування уявлень про можливість і способи регулювати свій емоційний стан завдяки мистецтву.*

Зміст програми «Мистецтво» містить наскрізні компоненти:

- ❖ сприймання, аналіз-інтерпретацію, естетичну оцінку творів мистецтва;
- ❖ практичну художньо-творчу діяльність учнів, самореалізацію в галузі мистецтва;
- ❖ естетико-мистецтвознавчу пропедевтику (засвоєння понять і термінів).

ШНОВА

▼ УКРАЇНЬСКА ШКОЛА

*Рекомендовані форми
організації освітнього процесу.*

Очікувані результати навчання,
окреслені в межах мистецької
галузі, досяжні, якщо
використовувати *інтерактивні
форми і методи навчання
дослідницькі, інформаційні,
мистецькі проекти, сюжетно-
рольові ігри, інсценізації,
моделювання, ситуаційні вправи,
екскурсії, дитяче волонтерство
тощо.*

Завдання загальної мистецької освіти:

- ▶ виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів, естетичних потреб;
- ▶ формування системи художніх знань, яка відображає видову специфіку і взаємодію мистецтв;
- ▶ розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ;
- ▶ стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження, до діалогу;
- ▶ розвиток художніх здібностей, креативного мислення;
- ▶ формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Загальна мистецька освіта ґрунтується на:

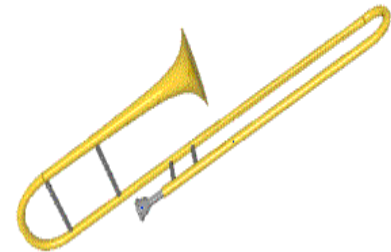

- ▶ наступності між початковою, основною і старшою школою;
- ▶ поєднання загальнолюдського, національного та етнокраєзнавчого аспектів змісту освіти;
- ▶ інтегративності, спрямованості на поліхудожнє виховання учнів;
- ▶ креативності (пріоритет творчої самореалізації);
- ▶ варіативності змісту, методів, технологій;
- ▶ діалогічності, полікультурності.

НОВА
ШКОЛА

ПРОСТІР ОСВІТНІХ
МОЖЛИВОСТЕЙ

- Зміст навчального предмету «Мистецтво» побудовано за моделлю поліцентричної інтеграції мистецьких знань, що передбачає інтегрування домінантних змістових ліній – музичної та образотворчої, які органічно поєднуються в єдиний тематичний цикл, що збагачуються елементами хореографії, театру і кіно, які є складниками мистецько-синтетичної змістової лінії.

Мистецтво – це форма відображення дійсності, творча діяльність, у процесі якої створюються художні образи, які втілюють естетичне ставлення людини до реальності. Як відображення дійсності у свідомості людини мистецтво допомагає їй пізнавати навколишній світ і є могутнім засобом політичного, морального і художнього виховання. На відміну від науки мистецтво відображає дійсність не в поняттях, а в конкретно-чуттєвих образах.

Мистецтво

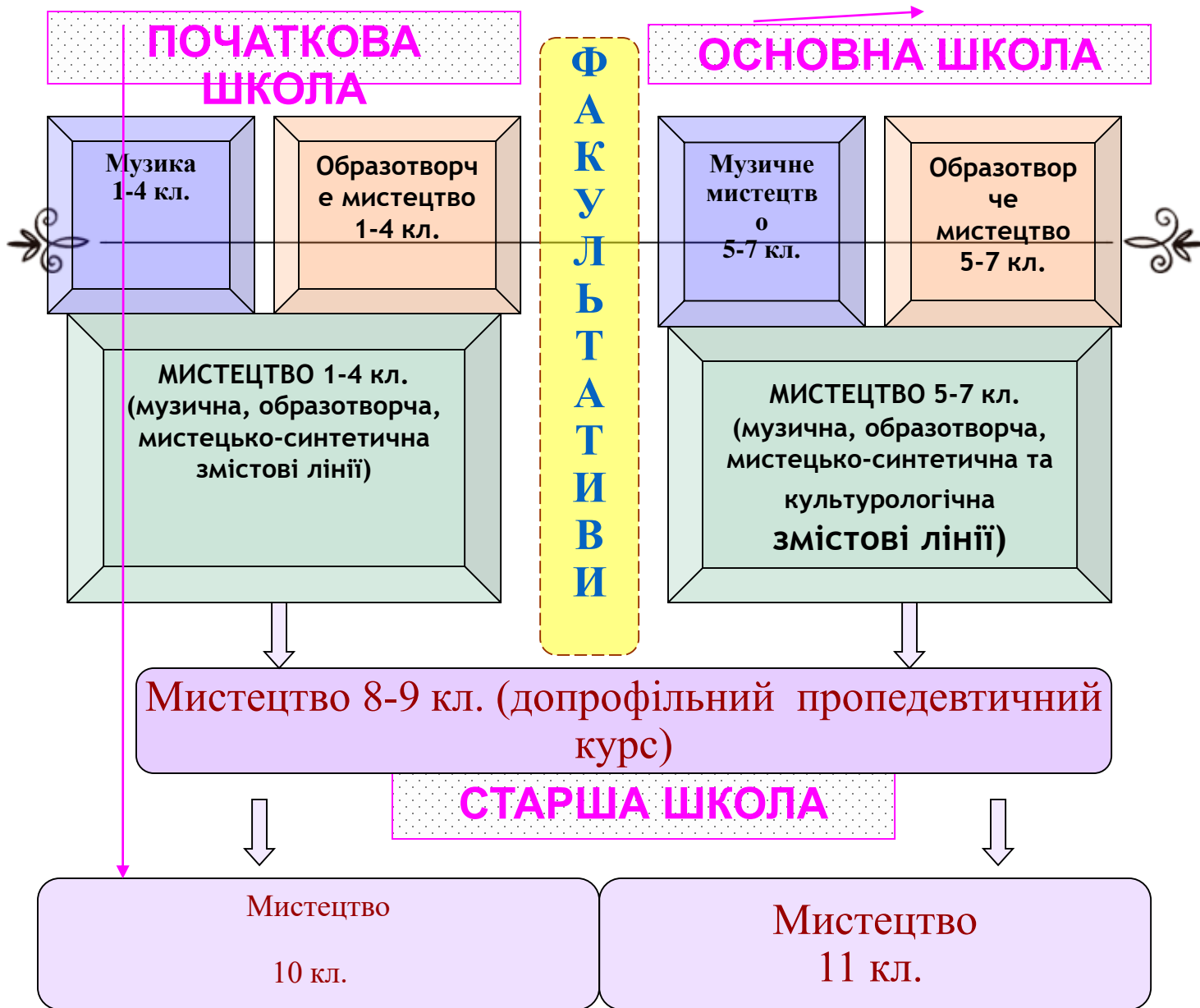
НОВА
ШКОЛА

ПРОСТІР ОСВІТНІХ
МОЖЛИВОСТЕЙ

- ▶ Мистецтво через образи прекрасного має потужний вплив на емоційну сферу людини: загострює почуття і відчуття, підвищує тонус, розфарбовує світ у різні кольори і відтінки.
- ▶ Витвір / шедевр мистецтва – це не лише погляд художника, віддзеркалення його світобачення і почуттів, але і відображення того часу, того суспільства, в якому цей художник творить витвір мистецтва – це не лише погляд художника, віддзеркалення його світобачення і почуттів, але і відображення того часу, того суспільства, в якому цей художник творить

Наступність в предметній структурі «Мистецтво»

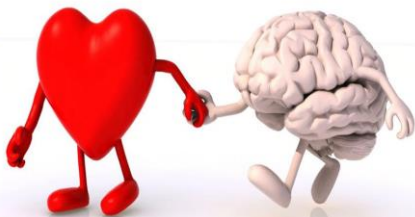

Інтеграція мистецьких знань учнів здійснюється на рівнях:

- ❖ духовно-світоглядному (спільний тематизм, що відзеркалює фундаментальний зв'язок усіх видів мистецтва з життям);
- ❖ естетико-мистецтвознавчому (через спільність або спорідненість мистецьких понять, універсальність естетичних категорій);
- ❖ психолого-педагогічному (технології інтегрованих уроків різного типу).

ЛЮБОВ - БАЗОВА УМОВА ДЛЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ!

ЦЕ ВСЬОГО ЛИШ ВИБІР – МІЖ СТРАХОМ ТА ЛЮБОВ'Ю

Типи інтеграції в мистецькій освіті за Л. Масол

- ▶ Інтеграційний, поліхудожній викладання матеріалу, як єдність;
- ▶ Програма базується на принципі цілісної, комплексної мистецько-естетичної освіти;
- ▶ використання художньо- творчих методів навчання, взаємозв'язок усіх видів продуктивної діяльності для пізнання різних видів мистецтва;
- ▶ музичні, образотворчі твори розглядаються в єдиному комплексі з творами літератури, кіно, театру та інших видів мистецтва.

Реалізація завдань мистецької освітньої галузі /інтегративний підхід у навчанні

- ▶ компетентності, що формуються засобами мистецтва, у процесі:
- ▶ – усного висловлювання своїх вражень від мистецтва, оцінювання власної художньо-творчої діяльності (вільне володіння державною мовою/ здатність спілкуватися рідною)
- ▶ здійснення елементарних розрахунків (наприклад, для встановлення пропорцій, запису ритму тощо) (математична компетентність);

Реалізація завдань мистецької освітньої галузі /інтегративний підхід у навчанні.

- ▶ – спостереження, дослідження і відтворення довкілля та явищ природи засобами мистецтва (компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічна компетентність);
- ▶ – самостійного (чи за допомогою дорослого) використання інформаційних технологій для отримання мистецької інформації, художнього творення (інформаційнокомунікаційна компетентність);

Реалізація завдань мистецької освітньої галузі /інтегративний підхід у навчанні.

-
- – формування вміння визначати власні художні інтереси, досягнення і потреби; прагнення доцільно використовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва (навчання впродовж життя);

Реалізація завдань мистецької освітньої галузі /інтегративний підхід у навчанні.

- співпраця з іншими, участь у мистецьких заходах; прояв відповідальності за особистий і колективний результат; використання мистецтва для отримання задоволення (впливу на власний емоційний стан) (громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей);
- – виявлення шани до народних традицій, мистецтва рідного краю; толерантного ставлення до мистецтва різних народів (культурна компетентність);

Реалізація завдань мистецької освітньої галузі /інтегративний підхід у навчанні.

НОВА
ШКОЛА

ПРОСТІР ОСВІТНИХ
МОЖЛИВОСТЕЙ

- – прояву бажання ділитися своїми творчими ідеями; творчої ініціативи та намагання її реалізувати, зокрема через втілення у практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); презентації результатів власних мистецьких досягнень (підприємливість та фінансова грамотність);
- – сприяння і підтримка бажання впроваджувати нові ідеї (інноваційність).

Радимо для самостійного опрацювання:

- Математичні цікавинки + оригамі в Новій українській школі. Посібник для вчителя (Гімназія), Харків
<https://kharkov.ua.market/product/11198112-matematichni-tsikavinki-origami.html>

Успіхів вам,

шановні колеги!

Творімо нову українську освіту разом!

